	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 8 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:

Декан на ФОЗ

(Проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

ВЛИЗА В СИЛА

ОТ УЧЕБНАТА 2019/2020 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

„ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО”

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН

“МАГИСТЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:

„ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ”

ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН

2019 г.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 8 стр.

По държавни изисквания - задължителна

По учебен план на МУ - Плевен - задължителна

Учебен семестър: Първи

Хорариум: 25 часа лекции

Брой кредити: 4

Преподаватели:

Доц. Макрета Драганова, дм, Магистър по педагогика, Магистър по здравен мениджмънт, Доктор по социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията, придобити специалности по медицинска педагогика и по медицинска информатика и здравен мениджмънт. Ректорат 2, ст. 319 тел. 064 884-197

1. АНОТАЦИЯ:

Управленският професионализъм има решаваща роля за ефективното функциониране на съвременните здравни системи. Неговото значение съществено нарасна в процеса на непрекъснатото реформиращото се здравеопазване в нашата страна.

Бъдещите магистри по обществено здраве и здравен мениджмънт следва да притежават базови знания и умения за вземането на адекватни управленски решения въз основа на компетентни виждания.

Основна цел на учебната дисциплина е да формира знания за теорията и практиката на управлението, както и на умения за анализ и решаване на управленски проблеми. Специално място е отделено на въпросите на взаимовръзката между здравна политика и здравен мениджмънт, нивата на управление, функциите на здравния мениджмънт, управлението на ресурсите, стилът на лидерство и мениджмънт и специфичните особености на мениджмънта на организационната промяна. В програмата се изучават и същността, структурата и развитието на управленския екип и участващите в него управленски типове.

Обучаващите се магистри следва да формират адекватни управленски виждания и подход за оценка и решаване на многообразните нестандартни проблеми в различните нива на здравната система. По този начин те ще бъдат готови да участват пълноценно в общото повишаване на управленската култура в нашето здравеопазване.

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

След курса по „Основи на управлението в здравеопазването“ студентите, ще придобият компетенции относно:

- самостоятелно да анализират, сравняват и оценяват различните подходи за управление на отрасъл здравеопазване и на отделни здравни заведения;
- да боравят с богат инструментариум от анализи (ситуационен, системен, SWOT анализ, матрица на Блейк и Моугън и др.) за целите на управлението на здравните грижи;
- да планират, организират, ръководят и контролират дейностите, свързани със здравните грижи в сферата на здравеопазването;
- да мотивират екипа, който ръководят и да се грижат ефективно за кариерното му развитие.

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
- Самостоятелна подготовка;
- Консултации.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 3 от 8 стр.

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционна изложение;
- Изпълнение на самостоятелни и групови практически задачи;
- Решаване на учебни задачи по задание;
- Работа с книга, учебник или друга помощна литература;
- Самостоятелна подготовка;
- Писмено тестово изпитване;

Лекциите са основна форма във висшето образование. Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания. Съдържанието на лекциите е издадено в пълнотекстово печатно издание, което се намира в Университетска библиотека. Освен това те са поместени в електронна пълнотекстова форма в СЕДО. Към лекциите са осигурени подробни презентационни и други нагледни материали, които също са поместени в електронна форма в СЕДО. Материалите от СЕДО се предоставят на състудентите посредством техните потребителски профили. Съдържанието на лекциите и материалите към тях е отворено и непрекъснато се актуализира, с развитието и усъвършенстването на компютърните информационни технологии.

Задачите за самостоятелна подготовка развиват умения и навици по боравенето с терминологията и овладяване на методи и средства за ефективно управление на времето. Тези задачи са предоставени в системата за дистанционно обучение. Практическите упражнения се провеждат дистанционно в самостоятелната работа от студентите. За тях се използват лични компютри или компютри на МУ-Плевен, разположени в учебни кабинети оборудвани с компютри с инсталирана съвременна операционна система, компютърна мрежа и мултимедийни устройства. В предвидените присъствени консултации, студентите от дистанционната форма на обучение имат възможност да общуват с преподавателите и да получават необходимата помощ. Те могат да получават методична помощ и чрез средствата за дистанционна връзка с преподавателите.

Тестовите за самостоятелна работа са интегрирани в СЕДО, те са от затворен тип и се решават самостоятелно от студентите по време на тяхната подготовка. В тях са включени въпроси, които са елемент и от теста за семестриалния изпит. Тестовите включват въпроси с променлив брой на твърденията, като към всеки въпрос може да има едно вярно твърдение. Студентите имат възможност самостоятелно, във време определено от тях и регламентирано чрез СЕДО да решат няколкократно тестовите, като за всяко решаване се поставя конкретна оценка. За крайна се взема най-високата оценка от всички решавания.

Решаването на тези тестове са основание за заверка на семестъра по лекционния курс.

Обобщените тестове за самостоятелна работа по дисциплината се отварят от преподавателите по време на присъствените занятия и се затварят в деня на изпита. Тези тестове могат да се решават няколкократно от студентите, като за оценка се взема най-високата от поредните решавания. Тази оценка е важна и се явява определен елемент при формиране на крайната оценка по учебната дисциплина. При решаване на обобщеният тест за самостоятелна работа не се предвиждат настройки, които да показват на обучаемите кои от посочени твърдения са грешни и кои са верните. Студентите сами правят анализа за това.

Курсовите работи по тази учебна дисциплина се разработва от обучаемият пожелание и се представят за проверка чрез СЕДО преди семестриалния изпит. Те не са компонент от крайната оценка по дисциплината. Задачите целят упражняване и осигуряване на по-задълбочена подготовка на обучаемия за семестриалния изпит.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 8 стр.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

№	Тема	Часове
1.	Организацията като система – същност и характеристики.	2
2.	Вътрешна и външна среда на организацията. Комуникационни процеси	2
3.	Историческо развитие на мениджмънта. Основни понятия.	2
4.	Лидерство и власт. Теории за лидерство. Групова динамика.	2
5.	Управленски решения – същност, видове. вземане на управленски решения.	2
6.	Планиране. Роля на целеполагането в мениджмънта.	2
7.	Контролиране – същност, функции, методи и средства за контрол.	2
8.	Здравен мениджмънт – теория и основни концепции. Здравна политика	2
9.	Управление на ресурсите в здравеопазването. Структури на управление.	3
10.	Управление на качеството в здравеопазването. Стандартизация	2
11.	Значимост на комуникациите в управленския процес.	2
12.	Социална отговорност и емоционална интелигентост в мениджмънта	2
	ОБЩО	25

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО”

- 1. Организацията като система – същност и характеристики (лекция 2 часа)** Управление на организацията – същност. Нива на управление. Дефинират се основни понятия като система, организация и техните основни характеристики. Анализира се връзката между мениджмънта и организацията с нейните специфики.
- 2. Вътрешна и външна среда на организацията. Комуникационни процеси (лекция 2 часа)** Вътрешна среда на организацията, цели, организационни структура. Външна среда, в която функционира организацията. Свързващи процеси вътре в организацията и с външната среда. SWOT анализ.
- 3. Историческо развитие на мениджмънта. Основни понятия (лекция 2 часа)** Управлението от практическа дейност към научна дисциплина. Историческо развитие. Научни школи и изявени представители. Планиране, организиране, ръководство, мотивация и контрол – основни функции на управлението.
- 4. Лидерство и власт. Теории за лидерството. Групова динамика (лекция 2 часа)** Разграничават се понятията „лидерство“ и „мениджмънт“. Анализират се ролите на успешния мениджър и лидера в организациите.
- 5. Управленски решения – същност, видове, вземане на управленски решения (лекция 2 часа)** Същност на управленските решения и тяхната значимост. Разглеждат се видовете управленски решения съобразно различни критерии. Етапи и фактори, влияещи върху вземането на управленски решения.
- 6. Планиране. Роля на целеполагането в мениджмънт (лекция 2 часа)** Акцентира се на планирането като основна и първа функция на управлението. SMART – модел при целеполагане. Дефинирани са етапите на планирането, ролята на информацията и околната среда за мениджърския процес, както и пирамидалната конструкция на управленските цели.
- 7. Контролиране – същност, функции, методи и средства за контрол (лекция 2 часа)** Контролът като постоянен процес в управлението и неговите функции. Разгледани са системи за контрол, видове контрол и ефективни системи за контрол.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 8 стр.

8. **Здравен мениджмънт – теория и основни концепции. Здравна политика и стратегии (лекция 2 часа)** Изучават се спецификите на мениджмънта в здравеопазването. Дефинират се основни понятия като здравеопазване, здравна политика и стратегия. Разглеждат се основните модели на здравна политика – либерален и социален. Обсъждат се принципите на здравната политика – справедливост, информираност, етичност, промоция на здравето, междусекторно сътрудничество.
9. **Управление на ресурсите в здравеопазването. Структури на управление. Организиране, взаимодействие и пълномощия (лекция 3 часа)** Работен потенциал с всички видове ресурси (човешки, материални, финансови, информационни, времеви) и различните подходи и методи при управлението им.
10. **Управление на качеството в здравеопазването. Стандартизация (лекция 2 часа)** Дефинирани са основните понятия и подходи за оценка на качеството в здравеопазването. Обсъдени са факторите, които влияят върху качеството, както и разнообразието на критериите за качество в здравеопазването. В подробности са дискутирани методите за оценка - оценка чрез терапевтични стандарти, медицински одит, анализ на регистрираните данни, анкетиране на пациентите и акредитация на лечебните заведения.
11. **Значимост на комуникациите в управленския процес (лекция 2 часа)** Дискутира се същността на комуникационния процес и изключителната му значимост в мениджмънта. Търси се връзката между нивото на мениджмънт и вида на необходимата информация като се определят и източниците на информация.
12. **Социална отговорност и емоционална интелигентост в мениджмънта (лекция 2 часа)** Разясняват се понятията „корпоративна социална отговорност“ и „емоционална интелигентост“. Дискутират се аргументите „за“ и „против“ корпоративната социална отговорност на мениджмънта. Определят се областите на социална отговорност на мениджърите и значимостта на емоционалната интелигентост в отношенията им.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Оценяване знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от **текущ контрол** и **заключителен контрол** с критерии за **формиране на крайна оценка**. В методите за контрол, като критерии за оценка на знанията се имат предвид:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Усвоена терминология;
- Съобразителност при работа с тестови системи;
- Аналитични умения и способности;
- Умения за формиране на изводи и обобщения.

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ:

Оценката от текущият контрол (ТК) включва решаване на обобщения тест за самостоятелна работна (ТС) чрез СЕДО. Решаването на тези тестове се осъществява дистанционно от студентите, чрез СЕДО в самостоятелна работа във времето за подготовка на изпита или през семестъра. Формирането на оценката от текущия контрол – ТК се осъществява от зависимостта:

$$TK = 0,20K + 0,80TC$$

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 8 стр.

Където **K** е коефициент, отчитащ активността на студента при решаване на тестовете за самостоятелна работа към отделните лекции. Той може да има стойности от 2 до 6 и се определя автоматично от системата на базата на проявената активност на студента при решаване на тестовете към отделните лекции, без да отчита постигнатите от тях резултати.

ТС е оценката от решаването на обобщения тест за самостоятелна подготовка;

Оценката от текущия контрол има принос при определяне на кредитната оценка и участват при формиране на крайната оценка по учебната дисциплина.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ:

Заклучителният контрол предвижда провеждане на семестриален изпит (И) в присъствена форма. Този изпит се провежда в изпитната сесия, утвърдена по графика на МУ-Плевен. По изключение, след разрешение на декана на факултета и съгласувано с преподавателите, заключителният контрол за отделни студенти може да бъде провеждан и в друго време

Изпитът се провежда при спазване реда и процедурите според Правилниците на МУ-Плевен. Основна форма за неговото провеждане е електронната, чрез СЕДО. Той може да се провежда и писмено, чрез разпечатан на хартия вариант на теста и попълване на бланки за отговори към него, в случаите когато са възникнали някакви технически проблеми при работата със СЕДО и компютърните мрежи на МУ-Плевен. В изпитния тест се включват на случаен принцип по няколко въпроса от всяка лекция на учебната дисциплина. Начинът на провеждане на изпита (електронно или писмено) се определя от преподавателите в деня на изпита.

За решаване на теста чрез СЕДО се използват компютърни зали на МУ-Плевен с фиксирани в настройките на теста адреси. Тестовете за изпита са с пароли и се стартират от преподавателите с време за решаване от 30 минути. За всеки обучаем се генерира индивидуален тест от въпроси разположени в СЕДО. При електронното решаване на теста в Електронна система се записват параметрите за теста, включващи данни за обучаемия, вариант и идентификатор на теста, отговорите в теста и оценката на студента, оформена на базата на предварително дефинирана скала за оценките. Тестовете на обучаемите се съхраняват в СЕДО за срок минимум от една година.

За писмено решаване на теста студентите се разполагат на разстояние в зали, като на всеки обучаем се предоставя индивидуален вариант на тест с бланка към него за попълване на отговорите. Времето за писмено решаване на теста е регламентирано и е 30 минути. След изтичане на това време тестовете се събират и се оценяват на базата на скала, определена от преподавателя. Резултатите от писмения тест се съхраняват в сектора за срок от една година.

Изпитният тест е от затворен тип с 25 въпроса, с променлив брой на твърденията в тях – от четири до осем и променлив брой на верните твърдения. Времето за решаване на теста е предварително дефинирано от преподавателите. За решаване на теста се допускат само студентите, които имат положителна оценка (Среден 3.00) от текущия контрол.

Оформянето на изпитната оценка (ИО) е въз основа на оценките от присъствения изпитен тест (И) и задължителният текущ контрол ТК, които трябва да са положителни, т.е. да са със стойност равна или по-голяма на *Среден 3.00*.

Оценката от присъствения изпит се формира по скала, която се разработва от преподавателите и се обявява на студентите. За положителна (Среден 3.00) се приема оценка, за която са набрани сумарно точки, които са не по-малко от 40% от общия възможен брой на всички верни твърдения от конкретния вариант на изпитния тест. Всяка следваща оценка се съобразява с разработената скала. За всяко вярно посочено твърдение от теста се начислява положителна точка, а за невярно посочено твърдение отрицателна точка. За пропуснато (неот-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 8 стр.

белязано) твърдение точки не се начисляват. Получените точки от решаването на теста е сумата от положителните и отрицателните точки. **При решаване на присъствения тест не се допуска използването на литература, записки или мобилни устройства.**

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА:

Оформянето на крайната оценка е въз основа на оценките от присъствения изпитен тест, задължителния тест за самостоятелна подготовка и разработката на курсова работа. Крайната изпитна оценка е комплексна, оценява цялостното представяне по време на обучението в катедрата и се формира от 2 основни компонента – 70% от присъствения изпитен тест (ИТ), 30% от текущия контрол (ТК). Тя е положителна (*Среден 3*) ако всички компоненти от нея са положителни и се определя от израза:

$$\text{Изпитна оценка} = 0,70\text{ИТ} + 0,30\text{ТК}$$

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението е „Среден 3”, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ:

Общ брой кредити: 4

Сумарната кредитна оценка се формира от:

- присъствие на лекции и дискусии;
- дистанционно обсъждане на проблемите;
- самостоятелна подготовка и решаване на тестове;
- полагане на семестриален изпит.

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

1. Организацията като система – същност и характеристики
2. Външна среда за организацията – преки и косвени фактори
3. Вътрешна среда за организацията – мисия, философия, цели, стратегия, структура
4. SWOT – анализ – същност и приложение
5. Основни понятия в областта на мениджмънта – елементи на управлението, видове управление, видове организационни структури на управление
6. Основни понятия в областта на мениджмънта - нива на управление, основни функции и мениджърски умения
7. Комуникации. Значимост на комуникациите за управленския процес.
8. Историческо развитие на мениджмънта – класическа школа
9. Историческо развитие на мениджмънта – поведенческа школа
10. Управленски решения – същност, видове
11. Процесът на вземане на управленски решения, методи за вземане на решение
12. Планиране. Роля на целеполагането в мениджмънта
13. Лидерство и власт. Теории за лидерство
14. Групова динамика. Формална и неформална група.
15. Контролиране – същност, функции. Методи и средства за контрол.
16. Здравна политика, здравна стратегия, здравен мениджмънт
17. Структура на мениджърския процес в здравеопазването
18. Управление на ресурсите в здравеопазването
19. Управление на качеството на здравните услуги
20. Социална отговорност и емоционална интелигентност в мениджмънта

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 8 стр.

10. ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА.

10.1. ОСНОВНА:

1. Бенчева, Н. Основи на стопанското управление. Акад. изд., Пловдив, 2008 г.
2. Веков, Т., Основи на управлението в здравеопазването. Изд. Български Кардиологичен Институт, София, 2010 г., 132 стр.
3. Веков Т., Управление и икономика на здравеопазването и здравните реформи, изд. Български Кардиологичен Институт, София, 2010 г., 390 стр.
4. Веков Т., Стратегия и управление на маркетинга, изд. Български Кардиологичен Институт, София 2011 г., 320 стр.
5. Веков Т., Здравната реформа в България: 1999-2009. Резултати, мнения и препоръки, изд. Сиела, София, 2009 г., 208 стр.
6. Голман Даниъл. Емоционалната интелигентност, Издателство "Изток-Запад", 2011, 412 стр.
7. Грънчарова, Г., М. Драганова. Управление на здравните грижи. Издателски център на МУ-Плевен, 2016, 280 стр.
8. Иванов И., Основи на мениджмънта. Изд. Макрос, Пловдив, 2011, 380 стр.
9. Янкулов Я., Г. Забунов., Мениджмънт. Изд. Тилиа, София, 1997, 335 стр.

10.2. ДОПЪЛНИТЕЛНА:

1. Дракър, П. Ефективното управление. Изд. „Класика и Стил“ ООД, София, 2002, 270 стр.
2. Специализирани и популярни издания по основи на мениджмънта.

11. АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Доц. Макрета Драганова, дм

Учебната програмата е разгледана на катедрен съвет на катедра „Общественоздравни науки“, приета е от Програмен съвет на Факултет Обществено здраве и е утвърдена от факултетен съвет на факултет „Обществено здраве